

Η επίδραση της ηλικίας εισόδου των μαθητών στο Δημοτικό σχολείο στη σχολική τους επίδοση¹

Β. Παπαδιώτη-Αθανασίου

Η Ελλάδα είναι από τις ελάχιστες χώρες στις οποίες τα παιδιά αρχίζουν την υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση από τα 5 1/2 χρόνια. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου οι μαθητές εγγράφονται στο Δημοτικό σχολείο αφού έχουν συμπληρώσει τα 6 χρόνια. Η «πρώιμη» ηλικία εγγραφής των μαθητών στο Δημοτικό στη χώρα μας, σε συνδυασμό με ορισμένους άλλους αρνητικούς παράγοντες, όπως τη μη αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας των μαθητών, το μεγάλο αριθμό μαθητών σε κάθε τάξη, το μη ελαστικό αναλυτικό πρόγραμμα, συντελεί ώστε ένα ποσοστό μαθητών να αποτυγχάνει από την Α' κιάλας τάξη της σχολικής του φοίτησης. Με την έρευνα αυτή εξετάζεται κατά πόσο οι μαθητές οι οποίοι εγγράφονται στην Α' τάξη στα 5 1/2 χρόνια, σε σύγκριση με τους μαθητές που εγγράφονται στα 6 1/2 χρόνια, παρουσιάζουν συστηματικά χαμηλότερη επίδοση και περισσότερες δυσκολίες στη σχολική τους μάθηση. Το δείγμα περιλαμβάνει μια ομάδα μαθητών 5 1/2 χρόνων (97 μαθητές που κατά το χρόνο εγγραφής τους στο δημοτικό είχαν ηλικία 5 έτη και 6 μήνες ως 5 έτη και 9 μήνες) και μια ομάδα μαθητών 6 1/2 χρόνων (120 μαθητές που κατά το χρόνο εγγραφής τους είχαν ηλικία 6 έτη και 2 μήνες ως 6 έτη και 5 μήνες). Αξιολογήθηκε η επίδοση των δύο ομάδων μαθητών στο τέλος της Α' τάξης και στο τέλος της Γ' τάξης στην Ανάγνωση, στην Ορθογραφία και στην Αριθμητική. Η αξιολόγηση έγινε με ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσε ο δάσκαλος για κάθε μαθητή χωριστά και με τεστ επίδοσης. Βρέθηκε ότι η ομάδα των 5 1/2 χρόνων μαθητών, σε σύγκριση με την ομάδα των 6 1/2 χρόνων μαθητών υστερεί συστηματικά σε όλες τις σχολικές δεξιότητες στο τέλος της Α' τάξης και στο τέλος της Γ' τάξης. Στη Γ' τάξη η διαφορά επίδοσης υπέρ των 6 1/2 χρόνων μαθητών είναι μεγαλύτερη από ό,τι στην Α' τάξη. Ο παράγοντας «χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση» της οικογένειας φαίνεται ότι επιβαρύνει ακόμη περισσότερο τη μεγαλύτερη πιθανότητα που έχουν οι 5 1/2 χρόνοι μαθητές έναντι των 6 1/2 χρόνων για χαμηλή σχολική επίδοση.

Εισαγωγή

Η Ελλάδα είναι από τις ελάχιστες χώρες στις οποίες τα παιδιά αρχίζουν την υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση πριν από τα 6 χρόνια. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου οι μαθητές εγγράφονται στο δημοτικό αφού έχουν συμπληρώσει τα 6 χρόνια.

Σύμφωνα με σχετικά δεδομένα της Unesco (Unesco 1974) από 200 περίπου χώρες που αναφέρονται, σε ποσοστό 76% των χωρών αυτών τα παιδιά αρχί-

ζουν την υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφού έχουν συμπληρώσει τα 6 χρόνια.

Στον ευρωπαϊκό χώρο ειδικότερα, από τις 37 ευρωπαϊκές χώρες μόνο σε 7 η εγγραφή στο δημοτικό γίνεται πριν από τα 6 χρόνια. Στις υπόλοιπες χώρες τα παιδιά φοιτούν στο Δημοτικό αφού συμπληρώσουν το 6ο έτος της ηλικίας τους².

Από τη σχετική βιβλιογραφία φαίνεται ότι τα παιδιά που αρχίζουν την υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση πριν

1. Το κείμενο αυτό βασίζεται σε ανακοίνωση που έγινε στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας, Αθήνα, 5-7 Φεβρουαρίου 1988.

2. Ενδεικτικά αναφέρουμε την ηλικία εγγραφής στο δημοτικό σε μερικές χώρες με τις οποίες είτε ανήκουμε στον ίδιο γεωγραφικό χώρο είτε έχουμε περισσότερες πολιτιστικές ανταλλαγές: Τα 6 χρόνια στη Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Δυτ. Γερμανία, Αλβανία, Βουλγαρία, Τσεχοσλοβακία, Αυστρία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Τουρκία και στις περισσότερες χώρες των Η.Π.Α. Τα 7 χρόνια στην Ομοσπονδιακή Γερμανία, Σοβιετική Ένωση, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία, Φιλανδία και τη Σουηδία. Στην Αγγλία, Σκωτία, Ιρλανδία και σε άλλες αγγλόφωνες χώρες όπως η Αυστραλία, η ηλικία υποχρεωτικής εγγραφής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι τα 5 χρόνια. Τα δύο πρώτα χρόνια όμως στις χώρες αυτές είναι προπαρασκευαστικά για τις επόμενες τάξεις. Η συστηματική διδασκαλία των σχολικών δεξιοτήτων γίνεται από τα 7 χρόνια. Στην Ελβετία, η ηλικία πρώτης υποχρεωτικής εγγραφής στο σχολείο ποικίλλει ανάλογα με τα καντόνια. Σε άλλα αρχίζει στα 7, σε άλλα στα 8 και σε άλλα στα 9 χρόνια. (Newcombe, 1977).

από τα 6 χρόνια έχουν χαμηλότερη επίδοση στα σχολικά μαθήματα και μεγαλύτερο ποσοστό αποτυχίας. (Davis, Trimble and Vincent, 1980).

Από άλλες επίσης σχετικές έρευνες διαπιστώθηκε ότι η φοίτηση των παιδιών στην Α' τάξη πριν από τα 6 χρόνια επηρεάζει αρνητικά και τη νοητική τους εξέλιξη, την κοινωνική τους προσαρμογή, την αυτοεκτίμηση και άλλα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους. (Braymen and Pierse, 1987 και Beattie, 1970).

Ωστόσο, η χρονολογική ηλικία μόνη δεν μπορεί να αποτελέσει ασφαλές κριτήριο για την αξιολόγηση της ικανότητας των παιδιών για σχολική μάθηση, για την εκτίμηση δηλαδή της σχολικής τους ετοιμότητας. Ακόμη και αν μπορούσε να καθοριστεί ακριβώς η ηλικία που το μέσο παιδί αποκτά τις απαραίτητες ικανότητες για σχολική μάθηση, μόνο ένα ποσοστό παιδιών αναμένεται να νοεμπίπτει στην κατηγορία αυτή. (Hig and Ames, 1965 και Baust and Davis, 1978). Για το λόγο αυτό, πολλές χώρες, εκτός από τη χρονολογική ηλικία, έχουν καθιερώσει και τα τεστ σχολικής ετοιμότητας τα οποία χορηγούνται στους μαθητές πριν από τη σχολική τους φοίτηση. (Παπαδιώτη, υπό δημοσίευση).

Στη χώρα μας η ηλικία εγγραφής των παιδιών στην Α' τάξη του Δημοτικού, από το 1964, είναι τα 5 1/2 χρόνια. Η «πρώιμη» αυτή ηλικία αποτελεί και το μοναδικό κριτήριο εγγραφής των μαθητών. Η σχολική τους ετοιμότητα δεν αξιολογείται.

Οι αρνητικοί αυτοί παράγοντες επανξάνονται εξαιτίας ορισμένων άλλων δυσκολιών που υπάρχουν στη λειτουργία των σχολείων μας, όπως μεγάλος αριθμός παιδιών σε κάθε τάξη και ανομοιογένεια των μαθητών ως προς την ηλικία. Η διαφορά ηλικίας μεταξύ των μαθητών της Α' τάξης φτάνει μέχρι και 12 μήνες. Η διαφορά αυτή είναι αρκετά μεγάλη, γιατί στην ηλικία των 5 και 6 χρόνων αντιπροσωπεύει το 1/5 ή το 1/6

του αναπτυξιακού επιπέδου των μαθητών.

Η ανομοιογένεια που υπάρχει στη χρονολογική ηλικία αυξάνει τη διαφορά που υπάρχει στο εξελικτικό επίπεδο των παιδιών εξαιτίας του διαφορετικού ρυθμού ανάπτυξης του κάθε παιδιού και του διαφορετικού περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσεται.

Επιπλέον, δεν παρέχεται βοήθεια στα πλαίσια της τάξης στους μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Τα προβλήματα που δημιουργούνται εξαιτίας της ανομοιογένειας του εξελικτικού επιπέδου μαθητών της τάξης και του διαφορετικού ρυθμού και τρόπου μάθησης του κάθε μαθητή θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με ένα ευέλικτο σχολικό πρόγραμμα. (Δήμου, 1983). Ένα πρόγραμμα που επιτρέπει στο μαθητή να μάθει με το δικό του ρυθμό και το αντικείμενο που μπορεί, θα μπορούσε να απαλείψει ή τουλάχιστον να μειώσει σε πολύ λίγες περιπτώσεις το πρόβλημα της σχολικής αποτυχίας (Taba, 1962). Η προϋπόθεση όμως αυτή δεν υπάρχει. Το αναλυτικό πρόγραμμα του Δημοτικού σχολείου στη χώρα μας είναι αυστηρά καθορισμένο και δεν επιτρέπει την προσαρμογή της διδασκαλίας στο εξελικτικό επίπεδο όχι μόνο του κάθε μαθητή, αλλά ούτε και ομάδας μαθητών. Όλοι οι μαθητές, σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα θα πρέπει να διδαχθούν συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα με τον ίδιο ρυθμό και τρόπο διδασκαλίας.

Θα πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι αρκετές έρευνες έχουν δείξει ότι όταν χρησιμοποιηθεί κατάλληλη μεθοδολογία τα παιδιά μπορούν να διδαχθούν αποτελεσματικά τις σχολικές δεξιότητες και σε μικρότερη ηλικία (Fowler, 1965, Anderson, 1980 και Φράγκος, 1973).

Οι συνθήκες με τις οποίες λειτουργεί το εκπαιδευτικό μας σύστημα συντελούν ώστε ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών να αποτυχαίνει από την Α' κιόλας τάξη της σχολικής του σταδιοδρομίας. Σε άρθρο της Πανοπούλου-Μαράτου (1983)

αναφέρεται ότι από σχετική έρευνα του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού σε σχολεία της πρωτεύουσας, βρέθηκε ότι το 4% των παιδιών στο τέλος της Β' τάξης δεν ήξεραν να διαβάζουν. Το 10% των μαθητών της Α' και Β' τάξης δημοτικού είχαν χαμηλή επίδοση στην ανάγνωση. Τα προβλήματα που δημιουργούνται στα «μικρά» της Α' τάξης αναφέρονται πιο εκτενώς στο άρθρο της Πανοπούλου-Μαράτου (1989).

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που έγιναν τελευταία για να μην «εισπράττει» ο μαθητής την αποτυχία, με μέτρα όπως η κατάργηση της βαθμολογίας και η κατάργηση της στασιμότητας στην ίδια τάξη, ο μαθητής που δεν τα καταφέρει να ανταποκριθεί στις σχολικές απαιτήσεις, συναισθάνεται την αποτυχία γιατί προχωρεί στις τάξεις πιθανόν χωρίς να έχει μάθει ανάγνωση και γραφή.

Η σχολική αποτυχία, ιδίως στην αρχή της σχολικής σταδιοδρομίας, γνωρίζουμε ότι έχει αρνητικές επιπτώσεις στη μελλοντική σχολική επίδοση και προσαρμογή του παιδιού, όπως και στην αυτοπροσαρμογή του. (Erikson, 1975).

Η έρευνα

Από μια ομάδα παραγόντων που καθορίζουν την προσαρμογή και επίδοση του μαθητή κατά την αρχή της σχολικής του φοίτησης, εξετάσαμε στην παρούσα έρευνα τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία που το παιδί αρχίζει το δημοτικό σχολείο και στη σχολική του επίδοση.

Στόχος της έρευνας ήταν να εξετάσει κατά πόσο οι μαθητές οι οποίοι εισέρχονται στην Α' Δημοτικού στα 5 1/2 χρόνια, σε σύγκριση με τους μαθητές οι οποίοι εισέρχονται στα 6 1/2 χρόνια, παρουσιάζουν συστηματικά χαμηλότερη επίδοση και περισσότερες δυσκολίες στη σχολική μάθηση.

Η σύγκριση των δύο ομάδων έγινε

στα πλαίσια του συγκεκριμένου σχολικού προγράμματος κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας (1980).

Το δείγμα περιλαμβάνει δύο ομάδες υποκειμένων: Η πρώτη ομάδα αποτελείται από 97 μαθητές οι οποίοι γράφτηκαν στην Α' τάξη σε ηλικία 5 ετών και 6 μηνών ως 5 ετών και 9 μηνών. Είναι η ομάδα των 5 1/2 χρονων μαθητών. Η δεύτερη ομάδα αποτελείται από 120 μαθητές οι οποίοι κατά την ίδια σχολική χρονιά γράφτηκαν στην Α' τάξη σε ηλικία 6 ετών και 2 μηνών ως 6 ετών και 5 μηνών. Οι μαθητές αυτοί αποτελούν την ομάδα των 6 1/2 χρονων μαθητών.

Οι μαθητές προέρχονται από εννέα σχολεία της πόλης των Ιωαννίνων σε σύνολο 15 σχολείων.

Από κάθε σχολείο επισημάνθηκαν πρώτα οι 5 1/2 χρονοι μαθητές. Η ομάδα των 6 1/2 χρονων επιλέχτηκε από τις ίδιες τάξεις στις οποίες φοιτούσαν οι 5 1/2 χρονοι μαθητές.

Μέθοδος. Η σχολική επίδοση των δύο ομάδων μαθητών αξιολογήθηκε στο τέλος της Α' τάξης (Μάιος του 1981) και στο τέλος της Γ' τάξης (Μάιος του 1983).

Η αξιολόγηση της επίδοσης (ανάγνωση, ορθογραφία, αριθμητική και λεξιλόγιο) έγινε με τεστ που κατασκευάστηκε για το σκοπό αυτό και με ερωτηματολόγιο με ενδείξεις επίδοσης το οποίο συμπλήρωνε ο δάσκαλος της τάξης, χωριστά για κάθε μαθητή. Η εγκυρότητα του τεστ εξασφαλίστηκε με την εγκυρότητα περιεχόμενου και την εγκυρότητα κριτηρίου. (Gronlund, 1976).

Το τεστ επίδοσης και το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκαν σε όλους τους μαθητές της τάξης και όχι μόνο στους μαθητές του δείγματος για να είναι πιο αντικειμενική η αξιολόγηση. Η αξιολόγηση από το δάσκαλο μόνο των 5 1/2 χρονων και των 6 1/2 χρονων μαθητών ίσως να επηρέαζε τη γνώμη του.

Η στατιστική αξιολόγηση της διαφοράς επίδοσης μεταξύ των 5 1/2 χρονων και των 6 1/2 χρονων μαθητών κα-

θώς και μεταξύ των δύο φύλων έγινε με το t κριτήριο (Παρασκευόπουλος, 1981).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 1, η ομάδα των 5 1/2 χρονων μαθητών σε σύγκριση με την ομάδα των 6 1/2 χρονων μαθητών υστερεί συστηματικά σε όλες σχεδόν τις σχολικές δεξιότητες στο τέλος της Α' τάξης και στο τέλος της Γ' τάξης. Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, το εύρημα αυτό συμφωνεί με τα ευρήματα άλλων σχετικών ερευνών στο διεθνή χώρο.

Τα παιδιά που αρχίζουν το δημοτικό σε μεγαλύτερη ηλικία, έχουν καλύτερη επίδοση και καλύτερη προσαρμογή στις σχολικές απαιτήσεις.

Η διαφορά επίδοσης υπέρ των 6 1/2

χρονων μαθητών είναι μεγαλύτερη στην Γ' τάξη σε σύγκριση με την Α' τάξη. Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 1, οι t τιμές σύμφωνα και με τις δύο αξιολογήσεις (ερωτηματολόγιο και τεστ) και για όλες τις σχολικές δεξιότητες που εξετάσαμε είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Εξαιρέση παρατηρείται μόνο στην ορθογραφία όπου, σύμφωνα με την αξιολόγηση με το τεστ, παρουσιάζεται μεν διαφορά επίδοσης υπέρ των 6 1/2 χρονων, η διαφορά όμως αυτή δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Η μεγαλύτερη διαφορά επίδοσης μεταξύ των δύο ομάδων στη Γ' τάξη μπορεί να ερμηνευτεί με δύο τρόπους: (α) Οι 6 1/2 χρονοι μαθητές εξακολουθούν να υπερτερούν έναντι των 5 1/2 χρονων σε εμπειρίες και ωρίμαση και (β) οι 6 1/2 χρονοι μαθητές, επειδή προηγούνται

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και t τιμές της σχολικής επίδοσης των 5 1/2 χρόνων και των 6 1/2 χρόνων μαθητών στην Α και Γ τάξη του Δημοτικού

Σχολικές δεξιότητες	Τάξη Α.				t τιμές	Τάξη Γ.				
	5 1/2 χρόνοι		5 1/2 χρόνοι			5 1/2 χρόνοι		6 1/2 χρόνοι		
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση		Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	t τιμές
Αξιολόγηση με τεστ										
Ορθογραφία	31.53	14.67	29.25	13.07	.94	9.53	5.08	8.02	4.89	1.51
Ασκήσεις	25.90	13.10	31.60	17.64	2.48**	17.21	7.28	21.06	7.11	2.54**
Προβλήματα	12.76	8.79	15.69	9.37	1.84*	9.31	7.54	14.33	9.05	2.64**
Αξιολόγηση με Ερωτηματολόγιο										
Ανάγνωση	4.23	1	4.30	1.03	.50	3.89	1.18	4.45	.89	3.73**
Ορθογραφία	3.94	1.12	4.20	.99	1.73	3.56	1.19	4.07	1.10	3.00**
Ασκήσεις	3.82	1.05	4.09	.98	1.93	3.81	1.05	4.33	.99	3.70**
Προβλήματα	3.52	1.05	3.93	.99	2.73**	3.26	1.13	3.80	1.03	3.6 **
Λεξιλόγιο	3.15	.69	3.31	.73	1.60	2.96	.83	3.27	.80	2.58**

* Επίπεδο σημαντικότητας 5%

** Επίπεδο σημαντικότητας 1%

στην Α' τάξη, αναπτύσσουν υψηλότερο αίσθημα αυτο-εμπιστοσύνης για τη σχολική τους επίδοση έναντι των 5 1/2 χρόνων και παράλληλα ενισχύονται από το δάσκαλο και τους γονείς τους, οι οποίοι και αναπτύσσουν υψηλότερες προσδοκίες για αυτούς (τους 6 1/2 χρόνους μαθητές).

Ο ρόλος του αισθήματος αυτο-εμπιστοσύνης και των προσδοκιών των σημαντικών προσώπων για τη σχολική επίδοση του παιδιού, όπως και για τον καθορισμό της συμπεριφοράς του γενικότερα, επισημαίνεται από σχετικές έρευνες. (Burns, 1982 και Sears, 1973).

Προφανώς, οι μεγαλύτεροι μαθητές, οι οποίοι έχουν καλύτερη επίδοση στην Α' τάξη αποκτούν υψηλότερη εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους και υψηλότερες προσδοκίες επίδοσης σε σύγκριση με τους μικρότερους μαθητές οι οποίοι έχουν χαμηλότερη επίδοση. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς και οι δάσκαλοι αναπτύσσουν υψηλότερες προσδοκίες για τα παιδιά με υψηλότερη επίδοση και τα ενισχύουν έτσι να βελτιώνουν συνεχώς την επίδοσή τους.

Το δεύτερο εύρημα είναι η σημαντική διαφορά υπέρ των 6 1/2 χρόνων που παρατηρήθηκε στην ικανότητα διατήρησης και αντιστοιχίας η οποία αξιολογήθηκε στην Α' τάξη, (δες πίνακα 2). Παρατηρήθηκε επίσης υψηλή συνάφεια μεταξύ της επίδοσης των μαθητών στην

άσκηση διατήρησης και στην επίδοσή τους στην αριθμητική (επίπεδο σημαντικότητας 1%).

Σύμφωνα με τη θεωρία του Piaget, το παιδί από τα 5 1/2 ως τα 6 ή 7 χρόνια μεταβαίνει από το προεγνωσιολογικό στάδιο της σκέψης στο στάδιο των συγκεκριμένων συλλογισμών. (Ginsburg and Oppen, 1969). Στο στάδιο αυτό αποκτά ικανότητες οι οποίες είναι βασικές για τη σχολική μάθηση, όπως η διατήρηση, η κατηγοριοποίηση και η αναστρεψιμότητα. (Piaget, 1952 και Copelad, 1974).

Από τα δικά μας ερευνητικά δεδομένα παρατηρούμε ότι διαφορά μερικών μηνών στην ηλικία των 5 και 6 χρόνων είναι σημαντική για την ανάπτυξη νοητικών ικανοτήτων που επηρεάζουν τη σχολική μάθηση.

Έρευνες οι οποίες με βάση τη θεωρία του Piaget εξετάζουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία του παιδιού και την ανάπτυξη νοητικών ικανοτήτων που σχετίζονται με τη σχολική μάθηση, έχουν καταλήξει σε παρόμοια ευρήματα. (Μάνος, 1978 και Copelad, 1974).

Από τη μελέτη άλλων παραγόντων οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επίδοση των μαθητών, βρέθηκε ότι: (α) Τα κορίτσια παρουσιάζουν συστηματικά καλύτερη επίδοση από τα αγόρια στην ανάγνωση και στην ορθογραφία

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Απαντήσεις των 5 1/2 χρόνων και των 6 1/2 χρόνων μαθητών στο πρόβλημα διατήρησης

Ομάδες μαθητών	Είδη απάντησης					
	Σωστή		Λάθος		Καμία απάντηση	
	Αριθμός παιδιών	Ποσοστό	Αριθμός παιδιών	Ποσοστό	Αριθμός παιδιών	Ποσοστό
5 1/2 χρόνια	53	54.64	29	29.9	15	15.46
6 1/2 χρόνια	62	63.98	14	14.43	21	21.65

στην Α' και στην Γ' τάξη. Τα αγόρια υπερέχουν στη λύση προβλημάτων στη Γ' τάξη. (δες πίνακα 3).

Από τη σχετική βιβλιογραφία παρατηρείται ότι ο παράγοντας «φύλο» από μερικούς ερευνητές θεωρείται ότι επηρεάζει σημαντικά την ηλικία που το παιδί αποκτά σχολική ετοιμότητα. Τα κορίτσια ωριμάζουν νωρίτερα και επομένως αποκτούν νωρίτερα τη σχολική ετοιμότητα. Μερικοί μάλιστα προτείνουν τα κορίτσια να αρχίζουν νωρίτερα από τα αγόρια τη σχολική φοίτηση (Rubin, 1972 και Paulen, 1951).

Από τη σχετική βιβλιογραφία συμπεραίνεται ότι τα κορίτσια παρουσιάζουν καλύτερη επίδοση από τα αγόρια στα σχολικά μαθήματα και ιδιαίτερα σε αυτά που βασίζονται στις γλωσσικές ικανότητες (Παρασκευόπουλος, 1981, σ. 136). Η διαφορά όμως αυτή αποδίδεται κυρίως στη διαφορά ρόλων και προσδο-

κίων που η κοινωνία έχει ορίσει για το κάθε φύλο. Το κοινωνικό στερεότυπο για τα κορίτσια είναι η επιμέλεια και η προσαρμογή στις σχολικές απαιτήσεις και για το λόγο αυτό και κείνα προσπαθούν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες αυτές. Ιδιαίτερα δε τα γλωσσικά μαθήματα θεωρείται ότι ανήκουν στον χώρο που ενδιαφέρει τα κορίτσια. (Samuels and Turnure, 1974 και Stein et al. 1971).

Τα αγόρια θεωρείται ότι υπερέχουν στη λύση προβλημάτων στη Γ' τάξη, ενώ στην Α' τάξη υπάρχει μια μικρή υπεροχή των κοριτσιών. Το εύρημα αυτό παρουσιάζεται και σε άλλες σχετικές έρευνες και ενισχύει την άποψη ότι η υπεροχή των αγοριών στα μαθηματικά είναι αποτέλεσμα περιβαλλοντικών κυρίως παραγόντων και για το λόγο αυτό παρουσιάζεται αργότερα. (Badgeril, 1981 και Femmena, 1977).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και t τιμές στατιστικής σημαντικότητας της επίδοσης αγοριών και κοριτσιών στην Α' και Γ' τάξη

Σχολικές δεξιότητες	Τάξη Α.			t τιμές	Τάξη Γ.					
	Κορίτσια		Αγόρια		Κορίτσια		Αγόρια			
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος		Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	
Αξιολόγηση με το τεστ										
Ορθογραφία	28.8	12.8	32.02	14.86	-1.13	8.17	4.86	9.64	5.46	-1.4
Ασκήσεις	30.88	12.35	27.02	13.9	1.68	18.94	6.93	19.73	7.91	-0.52
Προβλήματα	14.56	8.9	14.05	9.35	.30	9.02	8.1	13.69	9.84	-2.42*
Αξιολόγηση με το Ερωτηματολόγιο										
Ορθογραφία	4.20	1.00	3.66	1.19	3.3	4.06	1.04	3.65	1.24	2.41*
Ασκήσεις	3.92	.99	3.92	1.06		4.22	.88	4.07	1.15	.83
Προβλήματα	3.78	1.06	3.72	1.06	.41	3.47	1.05	3.60	1.16	.81
Ανάγνωση	4.43	.78	4.03	1.29	2.13*	4.42	.81	3.99	1.22	2.67**

* Επίπεδο σημαντικότητας 5%

** Επίπεδο σημαντικότητας 1%

(8) Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας έχει υψηλή συνάφεια με την επίδοση των μαθητών σε όλες τις σχολικές δεξιότητες που εξετάστηκαν σε αυτή την έρευνα (δες πίνακα 4). Οι μαθητές που προέρχονται από χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο έχουν σημαντικά χαμηλότερη σχολική επίδοση σε σύγκριση με τους μαθητές που προέρχονται από υψηλότερο κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο. Το εύρημα αυτό έχει επισημανθεί και από άλλες σχετικές έρευνες (Telegdy, 1974 και Φραγκουδάκη, 1985).

Στα δικά μας ερευνητικά δεδομένα φαίνεται ότι οι 5 1/2 χρονοί μαθητές, οι οποίοι προέρχονται και από οικογένειες με χαμηλή μόρφωση των γονέων και χαμηλό εισόδημα, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν περισσό-

τερα προβλήματα στις σχολικές δεξιότητες σε σύγκριση με τους 5 1/2 χρονούς που προέρχονται από οικογένειες με υψηλότερο μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι η ηλικία που οι μαθητές εγγράφονται στην Α' τάξη επηρεάζει σημαντικά τη σχολική τους επίδοση όχι μόνο στην Α' τάξη, αλλά και στις επόμενες τάξεις. Οι μικρότεροι μαθητές (5 1/2 χρονοί) υστερούν συστηματικά έναντι των μεγαλύτερων (6 1/2 χρονών). Η διαφορά επίδοσης υπέρ των μεγαλύτερων παιδιών φαίνεται ότι δεν καλύπτεται τα επόμενα χρόνια αλλά αντίθετα αυξάνει.

Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει σημαντικά τη σχολική επίδοση. Η διαφορά που βρέθηκε μεταξύ των δύο ομά-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Δείκτες συνάφειας (Pearson's r) μεταξύ γραμματικών γνώσεων, επαγγέλματος των γονέων και αριθμού παιδιών στην οικογένεια αφενός και σχολικής επίδοσης του μαθητή αφετέρου

Σχολικές δεξιότητες	Γραμματικές Γνώσεις		Επάγγελμα πατέρα	Επάγγελμα μητέρας
	Γνώσεις πατέρα	Γνώσεις μητέρας		
Αξιολόγηση με τεστ				
Ορθογραφία	-.35**	-.36**	-.34**	-.3**
Ασκήσεις	.37**	.4**	.34**	.28**
Προβλήματα	.44**	.50**	.46**	.38**
Λεξιλόγιο	.37**	.32**	.36**	.34**
Αξιολόγηση με ερωτηματολόγιο				
Ανάγνωση	.35**	.26**	.46**	.24**
Ορθογραφία	.41**	.30**	.52**	.32**
Ασκήσεις	.35**	.29**	.52**	.22*
Προβλήματα	.36**	.25**	.52**	.17
Λεξιλόγιο	.38**	.36**	.54**	.32**

* επίπεδο σημαντικότητας 5%

** επίπεδο σημαντικότητας 1%

δων, όπως προκύπτει και από άλλες έρευνες, είναι κοινωνιογενής. Το κάθε φύλο υπερέχει σε δεξιότητες που θεωρούνται ότι ανήκουν στο χώρο των ενδιαφερόντων του.

Ο παράγοντας χαμηλή κοινωνικο-

οικονομική κατάσταση της οικογένειας φαίνεται ότι επιβαρύνει ακόμη περισσότερο τη μεγαλύτερη πιθανότητα που έχουν οι 5 1/2 χρονοί μαθητές έναντι των 6 1/2 χρονων για χαμηλή σχολική επίδοση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Anderson R. Can first graders learn an advanced problem solving skill? *Journal of Educational Psychology*, 1980, 56, 283-294.

Baust I, and Davis A. The use of chronological age and a physiological determinant of readiness for formal arithmetic computation for first grade children. *F. D. 180 792 S029443*, 1978.

Beattie C. Entrance-age to Kindergarten and first grade: its effect on cognitive and affective development of students, *ERIC*, 1970.

Braymen R., Piersel K. and Wayne C. The early entrance option: Academic and social emotional outcomes. *Psychology in the schools*, 1987, 24, 2, 179-89.

Burns A. *Self concept development and education*: London, Holt, Rinehart and Winston, 1982.

Copelad B. *How children learn mathematics. Teaching implications of Piaget research*. London, Routledge and Kegan Paul, 1974.

Cronlund N. *Measurement and evaluation in teaching*. Collier Macmillan, 1976.

Davis B., Trimble C. and Vincent D. Does age of entrance affect school achievement? *The Elementary School Journal*, 1980, 80, 133-143.

Δήμου Γ. Προβλήματα και προοπτική ορθής εισαγωγής των μαθητών στο σχολείο. *Σύγχρονα Θέματα*, 1983, 12.

Dunn N. Children achievement at school entry age as a function of mothers, and fathers teaching set, *The Elementary School Journal*, 1981. 81, 245-253.

Erikson E. *Η παιδική ηλικία και η κοινωνία* (μετάφραση Μ. Κουτρουπάκη), Αθήνα, Καστανιώτης, 1975.

Femmena E. and Sherman J. Sex related differences in mathematics achievement, spatial visualization and affective factors. *American Education Research Journal*, 1977, 19, 51-71.

Fowler W. A study of process and method in three-years old twins and triplets learning to read. *Genetic Psychology Monographs*, 1965, 72, 3-90.

Ginsburg H. and Opper S. *Piaget's theory of intellectual development. An introduction* N.Y., Prentice-Hall, 1969.

Ilg F. and Ames L. *School readiness. Behavior tests used at the Gesell Institute*. N.Y., Harper & Row, 1965.

Μάνος Κ. *Γέννησις, εξέλιξις και προαγωγή της αντιλήψεως του αριθμού εις τα παιδιά*. Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα, 1978.

Newcombe N. *Europe at school*. N.Y., Harper & Row, 1977.

Πανοπούλου-Μαράτου Ο. Η ηλικία εισαγωγής στο σχολείο και οι θλιβερές επιπτώσεις μιας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. *Σύγχρονα Θέματα*, 1983, 18, 57-60.

Πανοπούλου-Μαράτου Ο. Τα «μικρά» της Α Δημοτικού: οι πιθανές ψυχολογικές δυσκολίες στην ένταξη και στη μάθηση. *Ανοιχτό Σχολείο*, 1989, 25, 13-16.

Παρασκευόπουλος Ι. *Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών*, Αθήνα, Γρηγόρης, 1981.

Παρασκευόπουλος Ι. *Στοιχεία περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής*. Αθήνα, Γρηγόρης, 1981.

Paulen F. Sex differences and legal school entrance age. *Journal of Educational Research*, 1951, 45, 1-8.

Piaget J. *The child's conception of number*. N.Y., Humanities Press, 1952.

Rubin R. Sex differences in effects of kindergarten attendance on development of school readiness and language skills. *Elementary School Journal*, 1972 2, 5 263-74.

Samuels S. and Turnure J. Attention and reading achievement in first grade boys and girls. *Journal of Educational Psychology*, 1974, 66, 29-32.

Sears P. Effects of naturally induced teacher Expectancies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1973, 28, 333-42.

Stein A., Pohly S. and Mueller E. The influence of masculine, feminine and neutral tasks on children's achievement behavior, expectancies of success and attainment values. *Child Development*, 1971, 42, 195-207.

Taba H. *The curriculum development*. Harcourt Brace & Jovanovich, 1962.

Telegdy. The relationship between socioeconomic status and school readiness. *Psychology in the schools*, 1974, 11, 3, 351-56.

Φραγκουδάκη Α. *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Αθήνα, Παπαζήσης, 1985.

Φράγκος Χ. *Εφαρμογή της μαιευτικής μεθόδου του Σωκράτη σε παιδιά*. Ιωάννινα, 1973.

UNESCO : *Statistical Yearbook. Compulsory education and range of education at the first and second levels and entrance age at the different levels of education*. Εκδ. Unesco Press, 1974.

Υπό δημοσίευση

Παπαδιώτη Β. Ετοιμότητας σχολικής τεστ, Εγκυκλοπαίδεια *Ελληνικά Γράμματα*.